అవ్వ చెక్కిళ్లమీద కన్నీళ్లు.... పక్కనున్న పేద స్త్రీ ఏడుస్తోంది....

నేను వెనక్కి తిరిగి అవ్వసందేశాన్ని మోసుకొని బయటకు నడిచాను....

సవారీ

కుమ్మేటి రఘోత్తమరెడ్డి

(ఇదేపేరుతో ఒకకథ 1981 నవంబర్ సృజనలో వచ్చింది. బావపురది అర్జంటుగా రమ్మనిరాస్తే బండిమీద సవారీఅయి బయల్దేరాడు ప్రతాపరావుదొర. బండి ముందు పరుగెత్తాల్సిన చాకలి తనభార్య అప్పుడే ప్రసవించటంతో ఏదన్నా అవసరం వస్తుందేమోనని తాను ఇంటిదగ్గరేవుండి తనకొడుకుని పంపిస్తాడు. వాడు చిన్నపిల్లాడు వేగంగా పరిగెత్తే గిత్తలకన్నా వేగంగా పరిగెత్తటంలో అలసిపోతాడు. మెల్లిగా పరిగెకితే గిత్తలకాళ్ళకింద నలిగిపోతాడు. ఇంతలో జనసమూహం, ఆసమూహంలో ఎర్రజెండాలు పూరిపొలిమేరల్లో కన్పిస్తాయి ప్రతాపరావుదొరకి. ఎదురుగా వచ్చే వాణ్ని అదేమిటని అడుగుతాడు. ఆమీటింగు సంఘపోళ్ళది అనిఆతడు చెప్తాడు. దొరకొంచెం ఆలోచించి చాకలికుర్రాణ్ని తనతోబాటు బండెక్కమంటాడు. వాడు నమ్మలేనట్టుచూస్తాడు. దొరకోపంగా "ఎక్కరా గాడిదీ ఎక్కు, ఎక్కమంటె చెవులు ఇనపడ్తలేవ్?" అంటాడు. అకుర్రాడు బండీఎక్కి భయంభయంగా కూచుంటాడు. బండి మళ్లీ 'సవారీ' మొదలెట్టింది....)

యిందాక బండెనుక వురికిచ్చుకొని యిప్పుడెందుకు బండ్లె ఎక్కించుకున్నడో ఓడెలుకు తలకాయ పలగ్గొట్టుకున్నా అర్థంగాలేదు. "సీయవ్వ.... వూరుదాటినంక ఎక్కిచ్చుకుంటడనుకుంటి!.... తాళ్లల్ల గౌండోళ్ళు, కల్లు దాగచ్చినోళ్ళు సూత్తరు గదాని తాళ్ళదాటినంక ఎక్కిచ్చుకుంటడనుకుంటి, అదీపాయె, తోటలు పెరండ్లు సేన్లు సెల్కలుదాటినా ఏడటక్కి వురుగుకనబడక పెయినా బండెక్కిచ్చుకోకపాయె. అఖరికి వూళ్ళకు వూళ్ళుదాటితిమి అం.... ముందుకుకుమనె ఎనుకకురమ్మనె మొసనక దమ్మతక వురికినా బండిపాడై అందకపాయె! కోడెలెట్లున్నయి? మొద్దులతీరుగ బలిసి గుర్రాల తీరుగ వురుకబట్టె.... వురుకక ఏంజేత్తయి? పనాపాటా? బగ్గతినుడు సవారి పెనాలు చేసుడు నాగలానట్టా! వాటికి పన్లేదు యీలంజకొడుకు పనిలేదు.... తినుడు తిరుగుడు

ఎక్కడెవనికొంప ఎట్లముంచుడు యిదేపని. ఎనుకట బండిముంగిట సాకలోడు బండెనుక మంగలోడు, వానెనుకనే "బరిసె" కట్టెపట్టుకొని సుంకరోడు గట్లపొయ్యేదట పీనిపోకడకాలిపోను. సాగత్తె పగంరాజ్జెం ఏలుతనంటరు!"

ఓదెలు ఆలోచనలు అట్లున్నయి పత్రితాపరావుదొర బండెక్కమని గుడ్లు తెరువంగనె బయంబయంగ అనుమానంగఎక్కి పిల్లికూనతీరుగ ఒదిగికూసున్నడు. బలిసిన ఎడ్లాయే దొరకోపంమీదుండె బండి వురుకుతాంది. తొవ్వంత గెగ్గెలు గెగ్గెలు అటూ యిటూ లోపుతాంది. ఎనుకకాళ్ళ దగ్గెరపెట్టుకొని కూసున్న ఓదెలుతల బండితడుకకు యిటూఅటూ తలుగుతాంటె గుండు ఘణుక్కుంటాండు. "మొద్దుతీరుగ కూసున్నడు ముందట మెల్లెగపోనిత్తెందో?" మనసులఅనుకున్నడు. బండ్లె యీపక్క ఆపక్క లోపుడే యింతమంటంటె అదువారదాక వురికచ్చి వురికచ్చి కాళ్ళదగ్గెర పెట్టుకొని కూసుండెవరకు సలిపినట్టు ఒకటేబాధ ఎండనక దుబ్బనక మన్ననక మళ్ళానమనక పాపం ష్లోరడు ఎంతదూరం వురికచ్చిండో? ఓదెలుసూపు అవుతలికి బడ్డది తడుక బయిటికి తలపెట్టి అపక్క యీపక్క అచ్చేమనుషుల్ని చూస్తున్నడు. అంతమంది జనం అక్కడ ఎందుకు కూడతండ్రోనని అశ్చర్యపొయిండు. ఏనంగ అత్తాండ్రో పుట్టచెదిరినట్టు ఒకటే జనం!

తొవ్వలేకుంట దారిలేకుంట ఏనంగ పీలై తెఆనంగ పాటలు పాడుకుంట దంటలు పట్టుకోనికొందరు, సప్పట్లుకొట్టుకుంట కొందరు సంతోషంగ సంబురంగ ఏమచ్చుడో అచ్చుడు. ఎర్రెర్ర జండాలు పట్టుకోని దూరంగ వూరుముందట సముద్రిమోలిగె జనం.... జనం మధ్యనుంచి గాలిలతేలి "బవ్రింకొడుకో...." పాట వినబడ్తాంది.

సుట్టు పదూళ్ళపెట్టునుంచి వచ్చేజనం అస్సలస్సల్‌పాటలు పాడుతాంటె బండ్లె కూసున్న ఓదెలు పానం నిలబడ్త లేదు. అపాటలన్ని తను విన్నయేనాయె వూళ్లెకు బట్టలకచ్చినా బువ్వకచ్చినా సెర్లబండమీద బట్టఉతికినా అరేసినా యీతగొట్టినా దున్నపోతుల కాయబోయినా అవ్వేపాటలాయె! ఓదెలు నాలుకమీద ఆడుతానయ్ అటు ఇటూ బుజాలెగురేస్తున్నడు "సీయవ్వ దునికిపోతె బాగుండు" అని అనుకున్నడు. కని మళ్ళ బాధ్యత గుర్తొచ్చిందోఏమొ? "అబ్బో యీలంజకొడుకో యింటికిపెయ్యనీక అయ్య వూకుంటాడు. పెద్దలొల్లి"

754

అచ్చేజనాన్ని సూసుకుంట దొర అగ్గిమీదగుగ్గిలం అయితాండు. "సీల్లి కాలం పెండ్లాం...'' అని పెదుములు కొరికి సారుకట్టెతోని వలుపటిదానోన్నదెబ్బ దాపటి దానోన్నదెబ్బ ఏసిండు. తోకమట్టలు వూపుకుంట వురుకుతానయ్‌ఎడ్లు. బండి మీటింగు దగ్గిరిదాక పోయింది. మైకుముందట ఎవలోకని యీడికాడికి యీరంగమేసినట్టు దుసుక్కుంట పాటలు పాడుతాండు. ఒక్కొక్క పాట యింటాంటె దొరకు పెయినిండ కాట్లుపెట్టి కారం అద్దినట్టు అయితాంది. "ఏంజేసెటట్టున్నది ఒకళాయిద్దరా ఎగిడిసినట్టు వెయిలకు వెయిలజనం వూళ్ళకువూళ్ళ కదలిఅచ్చినట్టు వుసికపోత్తె రాలకుంట"

ఊళ్లెకు పొయేతొవ్వ యిడిసిపెట్టి, తొవ్వకు యీపక్క అపక్క నిలబడ్డరు జనం. కంకకట్టెలు పట్టుకోని అందర్ని కూసొమ్మని, తొవ్వపొంట పొయెటోళ్ళకు జాగ యియ్యమని సెప్పుతాండ్రుకొందరు. వినెటోళ్లు పాటలింటాంౘ్రు. మీటింగు గురించి అమీటింగుల నాలుగుముచ్చట్లు చెప్పుటానికచ్చిన సార్లగురించి కొందరు మాట్లాడుకుంటాంౘ్రు.... సబ్బండ వర్ణాలజనం భూమిదద్దరిల్లినట్టు.... జనాన్నిచూచి ఎడ్లు నిమ్మళానికచ్చినయి. కస బెదిరినయ్. పగ్గాలు దగ్గెరపట్టుకోని పండ్లు బిగవటి కండ్లుసన్నయిచేసి. మొగడుకొట్టిన పెండ్లాంతీరుగ మొఖం ముడుసుకోని దొర బండితోలుతాండు. దొరకేమొ నిప్పులమీద నడిసినట్టు ఎప్పుడు బయటపడ్తె బాగుండునని మామూలుగనైతె యిట్లఎండ్లు బెదురుతాంటె సాకలోడు పగ్గాలు పట్టుకోని బండి ముందట నడువాలె! ''యిన్నేండ్లకు సాకలోన్ని బండెక్కిచ్చుకోవలసిరావట్టె ఎంత నాదాన్? ఎందరేమనుకుంటరు రేపు మొఖమెట్ల ఎత్తుకోని తిరుగుడు? పోరడయెపటికె సరిపెయిండి" దొర బండిని పదిలంగ మందిమధ్యనుంచి నడిపిత్తాండు. శానమంది బండిని ఎండ్లను అ తరువాత దొరను గుర్తుపట్టిండ్రు. ముందటఎనుక ఎవడు లేక పోయెవరకు అశ్చర్యపెయింౘ్రు "వీడేంది సాకలోన్ని బండెక్కిచ్చుకునుడేంది?" ముసలోడొకడు నోరుతెరిసిండు. ''ఎక్కిచ్చుకోకపోతే ఏంజేస్తడు సంకనాకుతడా?" పడుసోడొకడు ముసలోని బొక్కినోరు మూసిండు.

"ఎనుకటికాలం బెయిందిరముసలోడా గిట్లసునమందరం కూడిందిలేదు వాడుగట్ల పిల్లికూనై పెయిందిలేదు. సలిసీమల సేతజిక్కె సావదె సుమతీ అని పజ్జెంగట్టినోడు గింత గాయిదోడు అయికట్టలేదు". కట్టెమీద బరువు అనుకుంట చెప్పుకచ్చిండు నడీడు మనిషొకడు.

"బుడ్డ గోసులోళ్లు ఏకమైనంక నూరుమంది పతాపరావు లైతేంది యిన్నూరు మంది పతాపరావు లై తేంది వనవాసంబట్టరే?" పోరనికి రొమ్ముదీసి నోట్లెబెట్టుకుంట లడలడ సెప్పిందొకామె!

జనం మర్రి మర్రి చూసిండ్రు, మిర్రి మిర్రి చూసిండ్రు, కండ్లెర్ర చేసిండ్రు. అబ్బో! ఎన్నేండ్లవట్టి అణిగిన కోపమో! పడుసు పోరగండ్లు కొందరు కిస కిస నవ్విండ్రు. దొరకు అందరు కలిసిహేలన చేసినట్టు అయింది. ఓదెలుకు కొద్దిసేపు పాట విని పోతే బాగుండనిపించింది. "కొత్త కొత్త పాటలు ఏంజోరుగున్నయి, తరీ ఖంబడి ఎట్లపాడుతాండ్రు." బండి మెల్లగ జనాన్ని దాటింది ఊళ్లెనుంచి జనం అచ్చుడు తగ్గిపోయింది. మీటింగు మొదలైనట్టున్నది. మైకుల పాటలు బందైనయి "మళ్లేం జరుగుద్దో పోతె బాగుండు" ఓదెలు ఆరాటం ఓదెలుది. పాపం దొర గావర దొరది.

బండి జనానికి కొంచెం దూరమైంది. రుపక్క సింతసెట్లల్ల పొచ్చింది. దొర బండాపిండు. అందాక ముక్కు మూసుకోని భరించినట్లు ఎనుకకు మర్రిచూసిండు. గుడ్లు తెరిసి "దిగురా గాడ్దీ" అన్నడు.

"మళ్ల ఇదేందిరో?" అనుకుంట ఓదెలు బండి దిగి జారిపోయే లాగును మీదికి గుంజుకోని మొల్దారం ఎక్కిచ్చుకుంట నిలబడ్డడు. ఎనుకకు తిరిగి దూరమైపోయిన మీటింగు దిక్కు చూసిండు. మళ్ల పాటలినబడ్తానయి.

'నడుమమంచె సెపులినబడ్తలెవ్వురా?' దొర బండి కదిలిచ్చిండు. ఓదెలుకు వశంగాని కోపమచ్చింది.

'లంజకొడుకు అదువారదాక కొంకులు తెగవురికిచ్చుకోని మీటింగు సూసె టాళ్లకు వుచ్చుబడి ఎక్కిచ్చుకున్నడు. మందిని దాటినంత దిగు దిగుమని తిట్టి దించిండంటే?' వానికి వాడే పశ్న వేసుకున్నడు. ఏదో అర్థమైనట్టు తల నిలువుగ ఊపుకుంట పోయే బండిదిక్కు చూసుకుంట నిలబడ్డడు.

756

పొద్దు పూర్తిగ కుంకింది. పడమటి దిక్కు ఎర్రిడాలు పరిసింది. 'బద్మాష్! నడుమమంచె నిలబడి సూతన్" తడుక పక్క నుంచి తల ఎనుకకు తిప్పి అరిసిండు

ప్రతాపరావు దొర. ఓదెలు సూటిగ దొరదిక్కు చూసిండు. చూసి ఎడమచేత్తో బిగించిన కుడి చెయ్యిపట్టి 'నాలొట్టగాడత్త' దన్నట్టు ఊపి ఎనుకమర్రి కాలు లేపి వొడిశెల గుండుతీరుగ వురుకుడు బెట్టిండు. "దొంగ లంజకొడుకు యిదన్నమాట వాని సంగతి" కసిగ తిట్టుకుంట పాటలినబడే దిక్కు, రైతు కూలి సంఘం సభ దిక్కు, వేల జనం దిక్కు, తనోళ్ల దిక్కు వురుకుతాంటె ప్రతాపరావు దొర నోరెళ్ల బెట్టి చూస్తుండి పొయిండు.

కథనం

శత్రు బాయొనెట్ కొసవిూద

ఖ్వాలియాన్ జియావో

అది 1936 ఆకురాలుకాలం. ఎర్రసైన్యం 25,000 'లీ'ల దూరం లాంగ్ మార్చ్‌లో పాల్గొన్న పిదప కూడా జపాన్ మూకలతో పోరాడడానికి తూర్పు చైనాలో అత్యధిక సంఖ్యలో సిద్ధమై ఉన్న రోజులు. ఫ్యూజియన్, జియాంగ్జీ ప్రాంతాల్లో విప్లవంలో భాగంగా ఎన్నెన్నో కార్యక్రమాలు జరిగాయి. అక్కడి ప్రజలు ఎప్పుడూ కొమింటాంగ్ బలగాలతో చుట్టుముట్టబడి దాడికి గురయ్యేవాళ్ళు నేను అప్పుడు ఫ్యూజియన్ ప్రాంతంలోని యువతీ యువకులతో పనిచేస్తున్న 20 సంవత్సరాల యువతిని. ఒక రోజు మేం జియిషౌ ప్రాంతంలో ప్రజలను పెద్దయెత్తున సమీకృతం చేస్తున్నప్పుడు, "కొత్త అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను చేపట్టే నిర్ణయం" కోసం పార్టీ కేంద్రానికి వెంటనే వెళ్ళాలని, ప్రాంతీయ కమాండర్, జిల్లా పార్టీ కార్యదర్శి అయిన హువాంగ్ లిగూయ్ నుండి సమాచారం అందింది.

ఒక గూఢచారి ఈ విషయాన్ని జియిషౌలో ఉన్న శత్రురెజిమెంటల్ కేంద్రానికి చేరవేశాడు. మేం మధ్యాహ్నం భోజనం చేస్తున్నప్పుడు శత్రుమూకలు గ్రామాన్ని చుట్టుముట్టి మాపై దాడి జరిపాయి. మేం గట్టిగానే ప్రతిఘటించాం, అయినా దళ కమాండర్, గెరిల్లా సైన్య నాయకుడు, మార్గదర్శిలతో సహా 12 మందిమి పట్టుబడిపోయాం. నా కుడిచేయి, కుడికాలు దెబ్బతినడంతో నేను స్పృహతప్పాను. చేలేసరికి శత్రు ప్రధాన కార్యాలయంలో ఉన్నాను తరువాత నన్ను జింషౌ పట్టణంలోని చిన్న దుకాణంలో ఉంచారు. ఆ యజమానురాలు మెత్తని హృదయంగలది. ఆమె నాకు